

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра економіки маркетингу та міжнародних відносин (№ 605)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова НМК З

Філа Л. О. Філіпковська
(підпис) (ініціали та прізвище)

«31» серпня 2021 р.

СИЛАБУС ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Соціально-економічна статистика»

(назва навчальної дисципліни)

Галузі знань: 05 Соціальні та поведінкові науки, 07 Управління та адміністрування, 28 Публічне управління та адміністрування, 29 Міжнародні відносини

Спеціальності: 051 Економіка, 071 Облік і оподаткування, 072 Фінанси, банківська справа та страхування, 073 Менеджмент, 075 Маркетинг, 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, 281 Публічне управління та адміністрування, 292 Міжнародні економічні відносини

Освітні програми: Економіка підприємства, Світова економіка, Облік і оподаткування, Фінанси, банківська справа та страхування, Менеджмент, Логістика, Управління проектами, Маркетинг, Експертиза товарів та послуг, Управління та адміністрування регіональних економічних систем, Міжнародна економіка

Форма навчання: денна, заочна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2021 року

Харків – 2021 р.

Розробник: Петрик Валерія Леонідівна, доцент каф. 605, к.т.н., доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

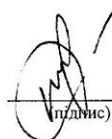

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри Економіки,
маркетингу та міжнародних економічних відносин

(назва кафедри)

Протокол № 1 від «28» серпня 2021 р.

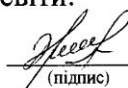
Завідувач кафедри д.е.н., професор
(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

І.О. Давидова
(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

_____

(підпис)

Д.О. Воробйenko
(ініціали та прізвище)

Загальна інформація про викладача

Петрик Валерія Леонідівна, к.т.н., доцент кафедри економіки та маркетингу, науково-педагогічний стаж – 20 років. Викладає в університеті наступні дисципліни:

- Економіко-математичні методи та моделі (оптимізаційні методи та моделі);
- Статистика;
- Соціально-економічна статистика;
- Управління конкурентоспроможністю підприємства.

Напрями наукових досліджень: господарська діяльність підприємства в умовах турбулентності економіки, економіко-математичні моделі та методи прийняття управлінських рішень.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 4 семестр.

Обсяг дисципліни: 5 кредитів ЄКТС/150 годин, у тому числі аудиторних – 64 години, самостійної роботи здобувачів – 86 годин.

Форма здобуття освіти – денна, дистанційна.

Дисципліна – обов'язкова.

Види навчальної діяльності – лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – Статистика, Інформаційні технології в управлінні виробництвом та збутом продукції

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – Економіка підприємства, Економіка праці і соціально-трудова відносини, Бухгалтерський облік, Логістика, Демографія, Зовнішньоекономічна діяльність.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування знань і умінь проведення статистичних досліджень масових соціально-економічних явищ і процесів на рівні національної економіки, окремих галузей та підприємств.

Завдання: вивчення методології оцінювання структурних зрушень в економіці; аналізу динаміки та прогнозу економічних процесів, їх моделювання; набуття вмінь і навичок комплексного статистичного аналізу соціально-економічних явищ і процесів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **компетентностей**:

1) загальні:

- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- цінування та повага різноманітності та мультикультурності;
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність застосування знання у практичних ситуаціях;
- здатність приймати обґрунтовані рішення;
- навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність здійснювати аналіз і систематизацію інформації щодо стану і перспектив розвитку на національному та міжнародному рівнях;

2) фахові:

- здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці;
- здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях;
- здатність до відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення;
- здійснювати облікові процедури із застосуванням спеціалізованих інформаційних систем і комп'ютерних технологій;
- здатність до діагностики стану фінансових систем;
- здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації;
- здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення;
- здатність застосовувати базові знання у сфері міжнародних економічних відносин з використанням нормативно-розпорядчих документів, довідкових матеріалів
- здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати та вміти адаптуватися до змін міжнародного середовища;

Програмні результати навчання:

- Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем;
- розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств;
- знати й розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем;
- визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності;
- формувати й аналізувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень;
- знати механізми функціонування бюджетної і податкової систем України та враховувати їх особливості з метою організації обліку, вибору системи оподаткування та формування звітності на підприємствах;
- розуміти організаційно-економічний механізм управління підприємством та оцінювати ефективність прийняття рішень з використанням обліково-аналітичної інформації;
- розуміти теоретичні засади аудиту та вміти застосовувати його методи і процедури;
- визначати напрями підвищення ефективності формування фінансових ресурсів, їх розподілу та контролю використання на рівні підприємств різних організаційно-правових форм власності. ПР12. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи і комп'ютерні технології для обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування;
- усвідомлювати особливості функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання та демонструвати розуміння їх ринкового позиціонування;
- володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження соціально-економічних явищ і господарських процесів на підприємстві;
- аналізувати розвиток систем, моделей і методів бухгалтерського обліку на національному та міжнародному рівнях з метою обґрунтування доцільності їх запровадження на підприємстві;
- проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності;
- виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень;
- дотримуватися здорового способу життя, безпеки життєдіяльності співробітництв та здійснювати заходи щодо збереження навколишнього середовища;

- виконувати професійні функції з урахуванням вимог соціальної відповідальності, трудової дисципліни, вміння планувати та управляти часом;
- виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення;
- розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- демонструвати абстрактне мислення, застосовувати методології дослідження, виявляти, окреслювати та формалізувати проблеми; систематизувати й упорядковувати отриману інформацію; формулювати висновки і розробляти рекомендації з метою адаптації до нової ситуації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища;

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Соціальна статистика»

Тема 1. Теоретико-методологічні основи соціально-економічної статистики.

- *форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота;*
- *обсяг аудиторного навантаження: 3 години;*
- *тема практичного заняття: Теоретико-методологічні основи соціально-економічної статистики;*
- *обов'язкові предмети та засоби: роздатковий матеріал, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції;*
- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні;*
- *анотація:*

Предмет соціально-економічної статистики. Теоретичні основи соціально-економічної статистики. Методи соціально-економічної статистики. Зв'язок соціально-економічної статистики з іншими дисциплінами навчального плану. Завдання статистики на сучасному етапі розвитку держави. Організація соціально- економічної статистики в Україні;

- *обсяг самостійної роботи здобувачів: 3 години;*
- *теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів:*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Організація соціально- економічної статистики в Україні.

Тема 2. Класифікації і групування соціально-економічної статистики

- *форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота;*
- *обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *тема практичного заняття: Класифікації і групування соціально-економічної статистики;*
- *обов'язкові предмети та засоби: роздатковий матеріал, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції;*

- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні;*

- *анотація:*

Поняття, види і функції статистичних показників. Класифікація галузей народного господарства, її значення. Склад і функції галузей матеріального виробництва. Найважливіші групування, що використовуються при дослідженнях економічного та соціального розвитку суспільства. Поняття системи показників. Взаємозв'язок показників статистики та планування.

- *обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин;*

- *теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів:* опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Склад і функції невиробничої сфери. Групування за регіонами, формами власності, видами діяльності. Використання комбінаційних групувань за класифікаціями та групуваннями. Система показників економічної статистики.

Тема 3. Статистика населення і трудових ресурсів.

- *форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота;*

- *обсяг аудиторного навантаження: 7 години;*

- *тема практичного заняття: Статистика населення і трудових ресурсів;*

- *обов'язкові предмети та засоби: роздатковий матеріал, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції;*

- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні;*

- *анотація:*

Завдання статистики населення. Чисельність населення. Статистика складу населення за статтю, віком, соціальними групами, національністю, зайнятістю. Поняття і склад трудових ресурсів. Класифікація населення щодо статусу зайнятості. Методика Міжнародної організації праці (МОП) та згідно з Законом України "Про зайнятість" щодо зайнятих. Абсолютні та відносні характеристики чисельності зайнятих. Методика МОП та України щодо безробітних. Інтенсивність економічної активності населення: зайнятість та безробіття. Структура працездатного населення – економічно активне населення: зайняті й безробітні; економічно неактивне населення. Статистика руху робочої сили та робочих місць. Зовнішня міграція.

- *обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

- *теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів:* опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Статистика природного руху населення і трудових ресурсів, статистика механічного руху населення і трудових ресурсів. Статистика страйкового руху. Статистика професійної освіти. Баланс трудових ресурсів. Поточні і перспективні розрахунки чисельності населення і трудових ресурсів. Показники рівня безробіття, тривалості безробіття, рівня незайнятості.

Тема 4. Статистика праці

- *форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота;*

- *обсяг аудиторного навантаження: 7 годин;*

- *тема практичного заняття: Статистика праці;*
- *обов'язкові предмети та засоби: роздатковий матеріал, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції;*
- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні;*
- *анотація:*

Поняття робочої сили та робочого часу, завдання їх статистичного вивчення. Показники чисельності, складу, руху та використання робочої сили. Аналіз використання робочого часу. Поняття продуктивності праці і завдання її статистичного вивчення. Визначення рівня продуктивності праці в натуральному і вартісному вираженні. Поняття оплати праці і завдання її статистичного вивчення.

- *обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин;*
- *теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів: опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.*

Показники середньогодинного, середньоденного і середньо-місячного рівнів продуктивності праці. Фонди оплати праці. Показники рівня і динаміки середньої заробітної плати.

Тема 5. Статистика доходів, споживання та рівня життя населення.

- *форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота;*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*

Тема практичних занять: Статистика доходів, споживання та рівня життя населення;

- *обов'язкові предмети та засоби: роздатковий матеріал, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції;*
- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні;*
- *анотація:*

Види та джерела утворення доходів, рівень, структура та співвідношення доходів у суспільстві. Первинні, наявні і скориговані наявні доходи домогосподарств. Реальні і номінальні доходи. Модальний і медіанний доходи. Споживчий кошик, встановлення межі бідності. Індекс глибини бідності, індекс гостроти бідності. Витрати домогосподарств на кінцеве споживання. Фактичне кінцеве споживання. Основні узагальнюючі показники рівня життя населення: смертність немовлят, середня очікувана тривалість життя при народженні, ВВП, національний доход, індекс вартості життя (споживчих цін), індекс людського розвитку;

- *обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин;*
- *теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів: опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.*

Показники середньодушового споживання продовольчих товарів та забезпеченість непродовольчими товарами. Коефіцієнт задоволення потреб. Основні групи витрат населення.

Модульний контроль 1

- *форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі);*
- *обсяг аудиторного навантаження: 1 година;*
- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні;*
- *обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

Змістовий модуль 2. Економічна статистика. Статистична оцінка макроекономічних показників розвитку економіки держави.

Тема 6. Система національних рахунків як інструмент оцінювання та аналізу економічних явищ і процесів

- *форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота;*
- *обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*
- *тема практичних занять: Система національних рахунків як інструмент оцінювання та аналізу економічних явищ і процесів;*
- *обов'язкові предмети та засоби: роздатковий матеріал, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції;*
- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні;*
- *анотація:*

Ключові поняття СНР: сектор, інституційні одиниці, резидент. СНР – економічна модель країни. Принципи побудови СНР. Принципи побудови та зв'язок з бухгалтерським обліком. Основні показники СНР. Методи оцінки показників виробництва. Рахунки СНР в Україні. Схема класифікації національних рахунків. Система таблиць "Витрати – Випуск" та методологічні принципи її побудови. Основне рівняння таблиці "Витрати – Випуск".

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин;*
- *теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів: опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.*

Найважливіші макроекономічні показники і взаємозв'язок між ними. Особливості побудови та схема відображення операцій у рахунках. Види цін, які використовуються в системі національних рахунків.

Тема 7. Методи розрахунку ВВП. Аналіз взаємозв'язків між основними макроекономічними інструментами.

- *форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота;*
- *обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*
- *тема практичних занять: Методи розрахунку ВВП;*
- *обов'язкові предмети та засоби: роздатковий матеріал, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції;*
- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні;*
- *анотація:*

Соціально-економічний зміст методів розрахунку валового внутрішнього продукту. Виробничий метод розрахунку, розподільний метод розрахунку та метод кінцевого використання – статистичний аспект. Джерела інформації щодо використання методів розрахунку ВВП. Розрахунок показників проміжного споживання. Розрахунок показників кінцевого споживання як компонента ВВП в таблиці "Витрати – Випуск" у СНР. Розрахунок показників валового накопичення основного капіталу як компонента ВВП таблиці "Витрати – Випуск" у СНР. Розрахунок елементів доданої вартості в таблиці "Витрати – Випуск" у СНР.

- *обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин;*
- *теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів:* опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Показники виробництва товарів і послуг. Показники утворення й розподілу доходів. Валова додана вартість, валовий прибуток, змішаний дохід, доходи від власності, валовий наявний дохід, валове накопичення. Показники результатів відтворення на макроекономічному рівні. Показники, структура та методика розробки рахунку операцій із капіталом. Показники, структура та методика розробка фінансового рахунку..

Тема 8. Статистика національного багатства.

- *форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота;*
- *обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *тема практичного заняття: Статистика національного багатства;*
- *обов'язкові предмети та засоби: роздатковий матеріал, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції;*
- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні;*
- *анотація:*

Загальна концепція і визначення національного багатства. Структура національного багатства, основні групування. Комплексна характеристика національного багатства: обсяг і структура національного багатства; відтворення його найважливіших складових; динаміка національного багатства в цілому та його компонентів; ефективність використання національного багатства. Поняття основних фондів (основного капіталу) і їх класифікація. Види оцінки основних фондів. Амортизація. Показники руху, стану і використання основного капіталу.

- *обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин;*
- *теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів:* опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Статистика НТП у галузі основних виробничих фондів. Оборотні активи. Грошові засоби, матеріальні запаси і оборотні засоби, їх класифікація і показники ефективності, необхідність їх комплексного застосування. Статистика оточуючого середовища і природних ресурсів. Система економічного і екологічного обліку.

Тема 9. Статистика виробництва продукції підприємств.

- *форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота;*
- *обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*

- *теми практичних занять: Побудова індивідуальних індексів . Побудова загальних індексів у різних системах.*

- *обов'язкові предмети та засоби: роздатковий матеріал, електронно-обчислювальне обладнання, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції.*

- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *анотація:*

Поняття про валовий продукт і його склад. Показники продукції за ступеню готовності. Натуральні одиниці виміру продукції. Система вартісних показників продукції в народному господарстві. Статистика товарообігу. Статистика товарних запасів.

- *обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин;*
- *теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів: опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.*

Особливості розрахунку показників продукції в основних галузях сфери матеріального виробництва (статистика продукції промисловості. та сільського господарства).

Тема 10. Статистика витрат виробництва та економічної ефективності

- *форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота;*
- *обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*

- *тема практичного заняття: Аналіз концентрації, диференціації та подібності розподілів.*

- *обов'язкові предмети та засоби: роздатковий матеріал, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції;*

- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні;*

- *анотація:*

Класифікація витрат. Поняття про собівартість продукції, калькуляції. Аналіз структури витрат виробництва та обігу. Статистичне вивчення виконання плану і динаміки собівартості одиниці продукції. Аналіз відхилень фактичної собівартості від планової. Показник рівня витрат на гривню товарної продукції. Індексний аналіз собівартості. Ефект і ефективність. Макроекономічні і мікроекономічні показники ефективності. Розрахунок прибутку: балансового, чистого, прибутку від реалізації продукції. Показники рентабельності та її зміни. Інтенсифікація виробництва. Визначення впливу економічних факторів на результати фінансово-господарської діяльності за допомогою статистичних методів Індексний метод впливу собівартості одиниці продукції, обсягу і структури реалізованої продукції на прибуток від реалізації продукції. Показники результатів економічної діяльності. Встановлення частки прибутку в результаті структурних зрушень в асортименті продукції. Основні

показники рентабельності (прибутковості) продукції: рентабельність продажу; рентабельність продукції; рентабельність власного капіталу; рентабельність всього капіталу; загальна рентабельність підприємства; головний показник прибутковості; прибутковість активів; прибутковість пасивів.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин;*
- *теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів:* опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Абсолютна середня зміна прибутку з урахуванням впливу зміни рентабельності і власного капіталу. Загальні показники ефективності суспільного виробництва та їх взаємозв'язок. Часткові показники ефективності суспільного виробництва. Ефективність використання основного та обігового капіталу. Ефективність поточних витрат.

Тема 11. Статистика цін і тарифів.

- *форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота;*
- *обсяг аудиторного навантаження: 6 години.*
- *тема практичного заняття:* Статистичні методи вимірювання взаємозв'язків;
- *обов'язкові предмети та засоби: роздатковий матеріал, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції;*
- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні;*
- *анотація:*

Об'єкт і система показників статистики цін. Об'єкт статистичного спостереження – рівень і динаміка цін. Види цін, що підпадають під оцінку органами державної статистики. Внутрішньо-регіональні та міждержавні порівняння цін і тарифів. Специфіка методики статистичного спостереження та дослідження цін і тарифів. Використання інформації про ціни й тарифи в соціально-економічній сфері. Система цін у СНР. Ціна виробника та ціна покупця. Методика спостереження за рівнем цін на підприємствах. Індeksi цін. Індексний метод дослідження за зміною цін і тарифів. Індекс Ласпейреса та Пааше. Ефект Гершенкрона. Розрахунок загальних індексів цін за рекурсивною схемою. Визначення середньомісячного темпу зміни рівня цін та динаміки середніх цін на окремі види товарів та послуг. Споживчі ціни: динаміка, умови застосування. Індекс споживчих цін на товари та послуги – узагальнюючий показник динаміки споживчих цін. Специфіка вибору ваг у розрахунку індексу.

- *обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин;*
- *теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів:* опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Аналіз витрат населення та його окремих груп на стандартні набори найважливіших продуктів харчування. Міждержавні та внутрішні міжрегіональні індекси цін і тарифів. Методи переоцінки в порівняльні ціни: метод безпосереднього переоцінювання; метод дефляції та метод індексів фізичного обсягу. Інформаційне забезпечення та технологія перерахунку.

Тема 12. Статистика фінансів

- *форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота;*
- *обсяг аудиторного навантаження: 4 годин.*
- *тема практичного заняття: Вибірковий метод.*
- *обов'язкові предмети та засоби: роздатковий матеріал, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції;*
- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні;*
- *анотація:*

Предмет і завдання статистики грошового обігу. Грошова маса і грошові агрегати, грошова база. Аналіз оборотності і купівельної спроможності грошової маси. Грошовий і банківський мультиплікатори. Кредитні відносини. Розрахунок середніх залишків позик, швидкості обороту позик. Індексний аналіз динаміки кредитового обороту, швидкості обороту позик.

- *обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин;*
  - *теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів: опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.*
- Статистика державного бюджету, її головні завдання. Система бюджетних класифікацій. Аналіз перерозподільних процесів: показники доходів, видатків та сальдо державного бюджету.

Модульний контроль 2

- *форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*
  - *обсяг аудиторного навантаження: 1 година*
  - *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
  - *обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*
- Підготовка до модульного контролю.

Модуль 2

Індивідуальні завдання – розрахункова робота (РР) «Аналіз статистичної інформації»:

- *обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні;*
- *обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.*

5. Індивідуальні завдання

Виконання розрахункової роботи (РР).

6. Методи навчання

Словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (ілюстрування, демонстрування), практичні (практичні роботи, індивідуальне опитування, тестування).

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань під час практичних занять), модульний контроль (тестування за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Активність під час аудиторної роботи	0...1	6	0...6
Виконання практичних робіт	0...10	1	0...10
Модульний контроль	0...24	1	0...24
Змістовний модуль 2			
Активність під час аудиторної роботи	0...01	6	0...6
Виконання практичних робіт	0...10	2	0...20
Модульний контроль	0...24	1	0...24
Виконання і захист РР	0...10	1	0...10
Усього за семестр*			0...100

*Протягом семестру студент може заробити до 10 заохочувальних балів.

Бали можна отримати за такими видами робіт:

- написання та захист реферату за темами дисципліни: 0 .. 5 балів,
- написання тез на науково-практичній конференції: 0 .. 10 балів.

При перевищенні максимуму балів (більше 100) студент отримуватиме 100 балів.

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для екзамену
90-100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
01-59	незадовільно з можливістю повторного складання

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту. Під час складання іспиту студент має можливість отримати максимум 100 балів. Білет для іспиту складається з двох теоретичних питань та одного практичного завдання, максимальна кількість балів за кожне теоретичне питання 35 балів, за практичне завдання – 30 балів, що складає в сумі 100 балів.

Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. Виконати й захистити всі практичні завдання, розрахункову роботу та здати модульний контроль. Знати підходи до узагальнення та оброблення статистичних даних; здійснювати

оброблення первинних даних з метою одержання узагальнюючих показників, рядів розподілу, відносних, середніх величин, показників варіації тощо.

Добре (75-89). Захистити всі практичні завдання, виконати розрахункову роботу та здати модульний контроль. Продемонструвати в цілому високий рівень теоретичної підготовки згідно навчального плану, вміння застосовувати отримані знання в процесі аналізу поставленої проблеми, тобто виконувати необхідні аналітичні розрахунки у відповідності із метою статистичного дослідження, наявною вихідною статистичною інформацією.

Відмінно (90-100). Виконати й захистити всі практичні завдання, РР, здати модульний контроль з майже максимальною кількістю балів. Досконально знати всі теми та вміння застосувати теоретичний матеріал щодо вирішення практичної ситуації шляхом збирання, оброблення та аналізу статистичної інформації стосовно соціально-економічних явищ і процесів.

9. Політика навчального курсу

При вивченні дисципліни необхідно спиратися на конспект лекцій та рекомендовану навчальну та наукову літературу. Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач за процедурою, визначеною у Положенні «Про академічну доброчесність».

10. Політика академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає (Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. Лист МОН України № 1/9-650 від 23.10.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#n211>):

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

11. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

1. Петрик, В.Л. Статистика: навч. посібник [Текст] / В.Л. Петрик. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т «ХАІ», 2009. – 100с.

2. Петрик, В.Л. Статистика в SPSS [Текст] / В.Л. Петрик, М.А. Голованова, С.М. Мельніков. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2010. – 172 с.

Навчально-методичне забезпечення дисципліни "Статистика" для бакалаврів [Електронний ресурс] / Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т" ; розроб. В. Л. Петрик. - Харків, 2019. - 123 с . – Режим доступу: <http://library.khai.edu/library/fulltexts/doc/Statisti.pdf>

Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням:

<https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=118>

14. Рекомендована література

Базова

1. Городянська Л.В., Сизов А.І. Статистика для економістів: навчальний посібник./ Городянська Л.В., Сизов А.І.; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, військовий ін-т, каф. фінансового забезпечення військ. – К.: [Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка], 2019. – 350 с.
2. Економічна статистика: навчальний посібник / В. М. Соболев, Т. Г. Чала, О. С. Корепанов та ін. ; за ред. В. М. Соболева. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. – 388 с.
3. Мармоза, А.Т. Теорія статистики: підруч. [Текст] / А.Т. Мармоза – 2-ге вид. перероб. та доп. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 592 с.
4. Чекотовський, Е.В. Статистичні методи. Історія і теорія: навчальний посібник [Текст]/ Е. В. Чекотовський - К., 2016, — 191 с.

Допоміжна

1. Ваків, П.Г. Теорія статистики: навч. посіб. [Текст] / П.Г. Ваків, П.І. Пастер, В.П. Сторожук, Є.І. Ткач. – К. : Либідь, 2001 – 320 с
2. Опря А. Т. Статистика (модульний варіант з програмованою формою контролю знань). Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 448 с.
3. Статистика підприємств : навчальний посібник / За ред. С. О . Матковського. – 3-тє вид., стереотипне – К., Алерта, 2017. – 560 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Офіційний сайт Державної служби зайнятості України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/index>
3. Національні (державні) статистичні класифікації (класифікатори) України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/work/klasse200n.htm>
4. Рощик, І.А. Соціально-економічна статистика: Навч. посібник. – Рівне: НУВГП, 2010. – 338 с. – Режим доступу: <http://ep3.nuwm.edu.ua/3711/1/Рощик%20Статистика%203AX.pdf>

ДОДАТОК

Перелік галузей знань, спеціальностей та освітніх програм, за якими відбувається підготовка здобувачів в університеті

Галузі знань: 02 Культура і мистецтво, 03 Гуманітарні науки, 05 Соціальні та поведінкові науки, 07 Управління та адміністрування, 08 Право, 10 Природничі науки, 11 Математика та статистика, 12 Інформаційні технології, 13 Механічна інженерія, 14 Електрична інженерія, 15 Автоматизація та приладобудування, 16 Хімічна та біоінженерія, 17 Електроніка та телекомунікації, 19 Архітектура та будівництво, 27 Транспорт, 28 Публічне управління та адміністрування, 29 Міжнародні відносини

Спеціальності: 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа, 035 Філологія, 051 Економіка, 053 Психологія, 071 Облік і оподаткування, 072 Фінанси, банківська справа та страхування, 073 Менеджмент, 075 Маркетинг, 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, 081 Право, 101 Екологія, 103 Науки про Землю, 113 Прикладна математика, 121 Інженерія програмного забезпечення, 122 Комп'ютерні науки, 123 Комп'ютерна інженерія, 124 Системний аналіз, 125 Кібербезпека, 126 Інформаційні системи та технології, 131 Прикладна механіка, 133 Галузеве машинобудування, 134 Авіаційна та ракетно-космічна техніка, 141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка, 142 Енергетичне машинобудування, 144 Теплоенергетика, 151 Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології, 152 Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка, 153 Мікро- та наносистемна техніка, 163 Біомедична інженерія, 172 Телекомунікації та радіотехніка, 173 Авіоніка, 193 Геодезія та землеустрій, 272 Авіаційний транспорт, 274 Автомобільний транспорт, 281 Публічне управління та адміністрування, 292 Міжнародні економічні відносини

Освітні програми: Інформаційна, бібліотечна та архівна справа, Прикладна лінгвістика, Економіка підприємства, Психологія, Облік і оподаткування, Фінанси, банківська справа та страхування, Менеджмент, Логістика, Управління проектами, Маркетинг, Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, Право, Екологія та охорона навколишнього середовища, Космічний моніторинг Землі, Обчислювальний інтелект, Інженерія програмного забезпечення, Інформаційні технології проектування, Комп'ютеризація обробки інформації та управління, Інтелектуальні системи та технології, Комп'ютерні технології в біології та медицині, Комп'ютерні системи та мережі, Програмовні мобільні системи та Інтернет речей, Системне програмування, Системний аналіз і управління, Безпека інформаційних і комунікаційних систем, Інформаційні системи та технології підтримки віртуальних середовищ, Розподілені інформаційні системи, Штучний інтелект та інформаційні системи, Динаміка і міцність машин, Роботомеханічні системи та логістичні комплекси, Комп'ютерний інжиніринг, Авіаційні двигуни та енергетичні установки, Безпілотні літальні комплекси, Проектування та виробництво композитних конструкцій, Проектування, виробництво та сертифікація авіаційної техніки, Ракетні двигуни та енергетичні установки, Супутники, двигуни та енергетичні установки. Інженерно технічний переклад, Технології виробництва авіаційних двигунів та енергетичних установок, Комп'ютерно-інтегроване управління в енергетиці, Нетрадиційні та відновлювані джерела енергії, Газотурбінні установки і компресорні станції, Енергетичний менеджмент, Інженерія мобільних додатків, Комп'ютерні системи технічного зору, Комп'ютерні технології проектування та виробництва, Комп'ютерно-інтегровані технологічні процеси і виробництва, Інтелектуальні інформаційні вимірювальні системи, Якість, стандартизація та сертифікація, Мікро- та наносистемна техніка, Біомедична інженерія, Інформаційні мережі зв'язку, Радіоелектронні пристрої, системи та комплекси, Системи автономної навігації та адаптивного управління літальних апаратів, Геоінформаційні системи і технології, Інтелектуальні транспортні системи, Технічне обслуговування та ремонт повітряних суден і авіадвигунів, Автомобілі та автомобільне господарство, Публічне управління та адміністрування, Міжнародна економіка